עין משפט נר מצוה

טו א מיי' פכ"א מהל' א"ב הל"ב סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סי' כא סעי' ו:
טז ב מיי' פכ"ה מהל' סנהדרין הל"ו [ופ"ו מהל' ת"ת הל' יד סי' כ] טוש"ע חו"מ סי' ח סעי' ה וסי' יא סעי' א וטוש"ע יו"ד סי' שלד סעי' מג:
יז ג ד מיי' פי"ט מהל' איסורי ביאה הלי"ז:
יח ה טוש"ע יו"ד סי' רמג סעי' ט בהג"ה:
יט ו מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הל"ח:

◆

מוסף רש"י

דמצער שלוחא דרבנן. שמומינו לדין מפי הדיינין וזה קם עליו ומכהו (לעיל יב:). **כל ת"ח שמורה הלכה ובא.** הלכה חדשה שלא שמעוה מאחר (בכורות לח.). **אם קודם מעשה.** קודם שבא מעשה ההלכה לידו (שם). שבא הוראה לידו (יבמות עז.). **אמרה.** ושנאה לתלמידיו בבית המדרש בשם רבו (שם). **שומעין לו.** בשעת הוראה (שם). ועושין מעשה (בכורות לח.). **ואם לאו אין שומעין לו.** הואיל ודבר חידוש הוא, שמא בשביל מעשה שבא לידו אומרה (יבמות צח. ובעי"ז שם עז. ובבכורות לח.). **קשים גרים לישראל כספחת.** שאוחזין מעשיהם הראשונים ולומדים ישראל מהם או סומכין עליהם באיסור והיתר (יבמות מז:). שאין בקיאין בדקדוקי מצות ולמדין ישראל ממעשיהן (שם קט:). שאין בקיאים במצות ומביאין פורענות ועוד שמא למדים ישראל ממעשיהן, מפי מורי הזקן, וים אומר שכל ישראל ערבים זה בזה, ולאו מילתא היא, שלא נתערבו בשביל הגרים, דאמרינן במס' סוטה (לז:) נמצא לכל אחד מישראל שש מאות אלף ושלשת אלפים ותק"ן בריתות, שכולן נתערבו זה בזה, אלמא לא נתערבו על הגרים (נדה יג:).

◆

מוסף תוספות

א. ובעניינה כמו איה שרה אשתך. תוס' הרא"ש.
ב. ב"א: שלומים. שם.
ג. ונענשים עליהם. שם.

אין שואלין בשלום אשה כלל. והא דאמר בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פז.) איה שרה אשתך[א] ששואלין בשלום האשה על ידי בעלה היינו דוקא בשאילת שלום[ב] אבל לשלוח לה בשלום[ג] אפילו ע"י בעלה אסור ד): **קשים** גרים. פי' בקונטרס לפי שאינם בקיאים במצות ומביאים פורענות ועוד שמלמדים את ישראל ממעשיהם וכו' וי"מ לפי שכל ישראל ערבין זה בזה ולאו מילתא היא דהא לא נתערבו בשביל הגרים כשקבלו התורה ה) כדאמרינן בסוטה (דף לז:) נמצא לכל אחד מישראל שש מאות אלף וג' אלפים [ותק"ן בריתות] שכולן נתערבו זה בזה אלמא לא נתערבו מן הגרים שהרי הרבה ערב רב עלה אתם ו) ויש מפרשים דקשין גרים לישראל כספחת לפי שהזהיר הקב"ה עליהם ז) בכ"ד מקומות שלא להונות אותם ואי אפשר שלא יעברו ויש מפרשים לפי שע"י הגרים ישראל בגלות כדאמר (פסחים דף פז:) מפני מה ישראל מפחדים בכל ארצות יותר

אין שואלין בשלום אשה על ידי בעלה אמר ליה [ה]הכי אמר שמואל [א]אין שואלין בשלום אשה כלל שלחה ליה דביתהו שרי ליה תגריה דלא נישוויך כשאר [ו]עם הארץ א"ל מאי שיאטיה דמר הכא אמר ליה טסקא דהזמנותא שדר מר אבתראי אמר ליה השתא שותא דמר לא גמירנא טסקא דהזמנותא משדרנא למר אפיק דיסקא דהזמנותא מבי חדיה ואחזי ליה אמר ליה הא גברא והא דסקא אמר ליה הואיל ואתא מר להכא לישתעי מיליה כי היכי דלא לימרו מחנפי רבנן אהדדי אמר ליה מאי טעמא שמתיה מר להההוא גברא [ב]ציער שליחא דרבנן ונגדיה מר [ז]דרב מנגיד על מאן דמצער שלוחא דרבנן [ח]דעדיף מיניה עבדי ליה מאי טעמא אכריז מר עליה דעבדא הוא אמר ליה דרגיל דקרי אינשי עבדי [ט]ותני [ג]כל הפוסל פסול ואינו מדבר בשבחא לעולם ואמר שמואל [ד]במומו פוסל אימר דאמר שמואל למיחש ליה לאכרוזי עליה מי אמר אדהכי והכי [י](אתא ההוא בר דיניה מנהרדעי) א"ל ההוא בר דיניה לרב יהודה לדידי קרית לי עבדא דאתינא מבית חשמונאי מלכא אמר ליה הכי [כ]אמר שמואל כל דאמר מדבית חשמונאי קאתינא עבדא הוא א"ל לא סבר לה מר להא דא"ר אבא אמר רב הונא אמר רב [ל]כל ת"ח שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו אמר ליה הא איכא רב מתנה דקאי כוותי רב מתנה לא חזייה לנהרדעא תליסר שני ההוא יומא[מ] אתא אמר ליה דכיר מר מאי אמר שמואל כי קאי חדא כרעא אגודא וחדא כרעא במברא א"ל הכי [נ]אמר שמואל כל דאמר מדבית חשמונאי מלכא קאתינא עבדא הוא דלא אישתיור מינייהו אלא ההיא רביתא דסלקא לאיגרא ורמיא קלא ואמרה כל דאמר מבית חשמונאי אנא עבדא הוא נפלה מאיגרא ומיתה אכרוז עליה דעבדא הוא ההוא יומא אקרען כמה כתובתא בנהרדעא כי קא נפיק נפקי אבתריה למירגמיה אמר להו אי שתיקו [ס]שתיקו ואי לא מגלינא עלייכו הא דאמר שמואל תרתי זרעייתא איכא בנהרדעא חדא מיקריא דבי יונה וחדא מיקריא דבי עורבתי וסימניך [ו]טמא טמא טהור טהור [ע]שריוה להההוא ריגמא מידייהו וקם אטמא בנהר מלכא מכריז רב יהודה [פ]בפומבדיתא אדא ויונתן עבדי יהודה בר פפא ממזירא בטי בר טוביה ברמות רוחא לא שקיל גיטא דחירותא מכריז רבא במחוזא בלאי דנאי טלאי מלאי זגאי כולם לפסול אמר רב יהודה גובאי גבעונאי דורנוניתא דראי נתינאי אמר רב יוסף האי בי כובי דפומבדיתא כולם דעבדי אמר רב יהודה אמר שמואל ארבע מאות עבדים ואמרי לה ארבעת אלפים עבדים היו לו לפשחור בן אימר וכולם נטמעו בכהונה וכל כהן שיש בו עזות פנים אינו אלא מהם אמר אביי כולהו יתבן [צ]בשורא דבנהרדעא ופליגא דרבי אלעזר דאמר ר' אלעזר אם ראית כהן[ק] בעזות מצח אל תהרהר אחריו שנא' [1]ועמך כמריבי כהן אמר רבי אבין בר רב אדא אמר רב כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו כשהקב"ה משרה שכינתו מעיד על כל השבטים ואין מעיד עליו שנאמר [2]שבטי יה עדות לישראל אימתי הוי עדות לישראל בזמן שהשבטים שבטי יה אמר ר' חמא ברבי חנינא כשהקב"ה משרה שכינתו אין משרה אלא על משפחות מיוחסות שבישראל שנא' [3]בעת ההיא נאם ה' אהיה לאלהים לכל משפחות ישראל לכל ישראל לא נאמר אלא לכל משפחות [ר][והמה] יהיו לי לעם אמר רבה בר רב הונא זו מעלה יתירה יש בין ישראל לגרים דאילו בישראל כתיב בהו [4]והייתי להם לאלהים [והמה] יהיו לי לעם ואילו בגרים כתיב [5]מי הוא זה ערב את לבו לגשת אלי נאם ה' והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים אמר רבי [ש]חלבו [ת]קשים גרים לישראל כספחת שנאמר [6]ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב כתיב הכא ונספחו וכתיב התם [7]לשאת ולספחת אמר רבי חמא בר חנינא כשהקדוש ברוך הוא

מטהר

אין שואלין בשלום אשה. שמא מתוך שאילת שלום יהיו רגילים זה עם זה ע"י שלוחים ויבואו לידי חיבה: **אמר ליה רב נחמן ע"י בעלה.** אהיה אני שליח לדבר: **אין שואלין בשלום אשה כלל.** שמרגיל לבה ודעתה[ק] אצלו: **שלחה ליה.** ילתא לרב נחמן: **שרי ליה תיגריה.** פטור אותו מלפניך. זה לשון הגמרא לומר מישרי ליה תיגריה[ר] כשממהר לעשות בקשת האיש או דינו כדי להפטר ממנו: **מאי שיאטיה דמר הכא.** מה דרכו של אדוני לשוט הלום כלומר למה בא אדוני הנה: **שוטא דמר לא ידענא.** *שיחתו של אדוני איני מבין לדבר בנחות לשונו: **לדינא מזמינא ליה.** בתמיה: **אפיק דיסקא דאזמנותא.** הוציא שטר הזמנה מחיקו ששלח לו רב נחמן שיבא לפניו: **מבי חדיה.** מתוך חיקו: **לימא מר מיליה.** ידבר[ש] דבר זכותו על ריבו של אותו האיש: **ליצער שליחא דרבנן.** ביזה את שלוחו לפניו וחייב מלקות: **דרב מנגיד אמאן דמצער שליח דרבנן.** כדאמר בפ' קמא (לעיל דף יב:): **דעדיפא מיניה.** חמורה ממנה עשיתי לו לקנסו: **אדהכי אמר ההוא בר דיניה לרב יהודה לדידי.** דאתינא מבית חשמונאי קרית לי עבד: **כל דאמר מבית חשמונאי אנא עבד הוא.** שכל זרעו הרגם הורדוס ועבד היה ומלך תחתיהן[ת] וקרא בניו על שם בית חשמונאי ומסתמא לאו בנות ישראל נסיב דנזהרים הם להשיא בנותם לעבדים והוו להו כולם עבדים: **אם קודם שבא מעשה לידו אמרה.** להאי שמועה לתלמידיו בשם רבו נאמן לאומרה בשעת מעשה ואם לאו אינו נאמן להעיד בשם רבו שמא מחמת מעשה הבא לידו הוא אמר כן: **אגודא.** שפת הנהר: **אמברא.** על הגשר אי נמי בתוך הספינה לעבור הנהר: **איקרען כמה כתובתא.** מגשי אותה המשפחה: **כי קא נפיק.** רב יהודה: **למירגמיה.** לפי שגילה את פסולם: **זרעייתא.** משפחות: **וקם אטמא בנהר מלכא.** באותן האבנים שהשליכום בנהר עמד מכשול סתימה במי הנהר ומנע את מהלך המים: **אטמא.** סתימה כדמתרגם סתמום טמונון (בראשית כו): **מכריז רב יהודה בפומבדיתא.** שם היה יושב: **בלאי דנאי טלאי מלאי זגאי.** שמות מקומות או משפחות: **גובאי.** גבעוני כלומר על שם שהיו גבעונים נקראו בבבל גובאי קרוב לגבעונים בשמן: **דורנונית דרא דנתינאי.** כפר נתינים היה. דורא כפר כדאמר (עירובין דף ז:) דורא דרעותא א"ל מרי דוראי (פסחים דף כה:) ועל שם שהוא כפר נתיני נקרא דורניות: **בי כובי דפומבדיתא.** *כפר הסמוך אל פומבדיתא דמקרי בי כובי: **פשחור בן אימר.** בימי ירמיה היה[א]: **וכולן נטמעו בכהונה.** ול"ג גדולה: **נטמעו.** נדמעו נשאו בנות כהנים שהיו מחזיקין עצמן בכהנים מתוך שהיו אוכלים תרומה מחמת [שהיו] עבדי כהנים: **אל תהרהר אחריו.** אחר [ב]משפחתם שהם בני מריבה כדכתיב כמריבי כהן: **עדות לישראל.** אותן שהן ישראל הוא מעיד עליהן שהן משלו: **משפחות ישראל.** משפחות שהם ישראל גמורים: **בישראל כתיב.** והייתי להם לאלהים אע"פ שאינם לי לעם ומתוך שאני מקרבן הם יהיו לי לעם אבל גרים אין מקרבין אותן מן השמים אלא אם כן הן מקרבין עצמם תחילה להיות טובים: **קשין גרים.** שאינם זהירים במצות והרגילים אצלם נמשכים אחריהם ולומדים מן מעשיהם:

מטהר

מסורת הש"ס

א) ב"מ פז., ב) [בכתי"י: אינשי], ג) לעיל יב., ד) [עי' תוס' יבמות נג. ד"ה דמתפקר], ה) [בכתי"י, דפו"ר ועי"ע: דתניא], ו) רש"ל מ"ז, ז) [ב"ב ג: ועי' תוס' יבמות מה: ד"ה כיון דלמו], ח) יבמות עו. לא. בכורות לח., ט) [בכתי"י טסף: איקלע להתם], י) ב"ב ג., כ) [בכתי"י: שתקינו שתקינו], ל) [שם לא.], מ) [בכתי"י: שדי רינגמייהו בנהר מלכא וקם], נ) [בנהרדעא], ס) [כן איתא בשאלתות וכן עוד איזה שינויים ע"ש], ע) ב"ח בפוריא ובנהרדעא, פ) [בכתי"י: שיש בו עזות פנים], צ) [ועי' ממחל מכלן עגין בפ"ב ולאו נמשך לשלפניו], ק) נדה יב: יבמות מז: קט:, ר) [בפירש"י ודעתה אצלה. ובעי' ודעתה לימשך אצלו], ש) [עי' נדרים פב סוע"א ושבועות ל סוע"א], ת) [בעי' דברי], א) [ב"ב ג ע"ב], ב) [ירמיה כ, א], ג) [בפירש"י: משפחתו], ד) [בראשית יח], ה) עי' תוס' ב"מ פז. ד"ה ע"י בעלה, ו) [כל הדברים המוקפים הכל איתא בכתי"י דנדה ושם כתוב תוס' ד"ל לפי שלא ידע תפטנין ע"ש], ז) [יש להוסיף עכ"ל רש"י, רש"ל], ח) [בב"מ נט: איתא בכ"ו מקומות ואמרי לה במ"ו מקומות].

◆

תורה אור השלם

1. אַךְ אִישׁ אַל יָרֵב וְאַל יוֹכַח אִישׁ וְעַמְּךָ כִּמְרִיבֵי כֹהֵן: הושע ד ד
2. שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ: תהלים קכב ד
3. בָּעֵת הַהִיא נְאֻם יְיָ אֶהְיֶה לֵאלֹהִים לְכֹל מִשְׁפְּחוֹת יִשְׂרָאֵל וְהֵמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם: ירמיהו ל כה
4. וְהָיָה מִשְׁכָּנִי עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם: יחזקאל לז כז
5. וְהָיָה אַדִּירוֹ מִמֶּנּוּ וּמֹשְׁלוֹ מִקִּרְבּוֹ יֵצֵא וְהִקְרַבְתִּיו וְנִגַּשׁ אֵלָי כִּי מִי הוּא זֶה עָרַב אֶת לִבּוֹ לָגֶשֶׁת אֵלַי נְאֻם יְיָ: וִהְיִיתֶם לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים: ירמיהו ל כא - כב
6. כִּי יְרַחֵם יְיָ אֶת יַעֲקֹב וּבָחַר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל וְהִנִּיחָם עַל אַדְמָתָם וְנִלְוָה הַגֵּר עֲלֵיהֶם וְנִסְפְּחוּ עַל בֵּית יַעֲקֹב: ישעיהו יד א
7. וְלַשְׂאֵת וְלַסַּפַּחַת וְלַבֶּהָרֶת: ויקרא יד נו

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה שותא דמר בו' שיחתו. עי' רש"י סוכה ט ע"ב ד"ה שותא דינוקא: ד"ה בי כובי בו' כפר הסמוך. עי' בתשובת נודע ביהודה מהדורא תנינא חלק או"ח סי' כ:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones